

3.1.1 ABIOTICKÉ ŠKODLIVÉ ČINITELE

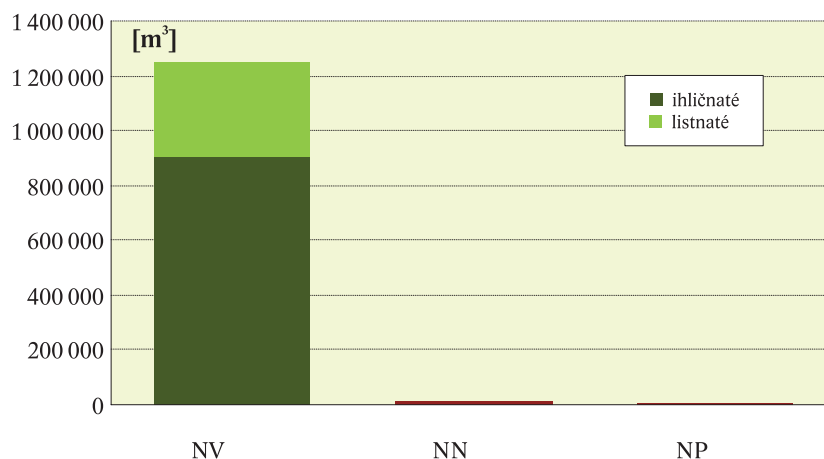
Bohdan Konôpka

Počas roka 2012 abiotické (spolu mechanicky aj fyziologicky pôsobiace) činitele poškodili v lesných porastoch okolo 1,273 mil. m³ drevnej hmoty. Pritom sa v sledovanom roku sa spracovalo 1,251 mil. m³ drevnej hmoty. Na spracovanie ostalo, resp. sa v porastoch ponechalo celkovo 21 tis. m³ kalamitnej hmoty, prevažne ihličnatej. Čo sa týka štruktúry kalamitnej hmoty vzniknutej v roku 2012, až vyše 72 % predstavovali ihličnaté dreviny (s veľkou prevahou smrek), necelých 28 % tvorili listnáče (najviac buk). Objem kalamitnej hmoty je výrazne pod ročným priemerom vypočítaným z ostatných 10 rokov. Z tohto faktu možno konštatovať pokles náhodných ťažieb spôsobených skupinou abiotických škodlivých činiteľov (najhorší stav bol po veternej kalamite z roku 2004). V roku 2012 (a v podstate po roku 2004) nevznikla rozsiahlejšia veterná kalamita, ale išlo len o menšie – lokálne polomy.

Tak ako v predošlých rokoch aj v 2012 najvýznamnejším škodlivým činiteľom z tejto skupiny bol vietor (takmer 80 % z kalamitnej hmoty), nasledoval sneh (12 %) a sucho s úpalom (7 %). Ostatné abiotické škodlivé činitele mali zanedbateľný rozsah (mierne cez 19 tis. m³ drevnej hmoty). Čo sa týka následkov sucha (tzn. poškodenia, či úhynu drevín), predpokladáme, že číslo môže byť výrazne podhodnotené. Je to z dôvodu, že tento druh poškodenia je ťažko identifikovateľný, resp. aj z dôvodu nástupu sekundárnych škodcov (najmä hmyzu) na suchom oslabených jedincach. Celkovo možno v kontexte abiotických škodlivých činiteľov (na rozdiel od skupiny biotických škodlivých činiteľov) konštatovať zlepšovanie stavu v lesných porastoch, ako aj pomerne dobrú disciplínu v spracovaní kalamitnej hmoty. Napriek tomu netreba túto problematiku podceňovať. Ide najmä o nepriaznivú zrážkovú bilanciu v druhej polovici vegetačných období rokov 2011 a 2012, čo môže spôsobiť zhoršovanie kondície lesných drevín a následné šírenie škodcov v takto oslabených komplexoch.

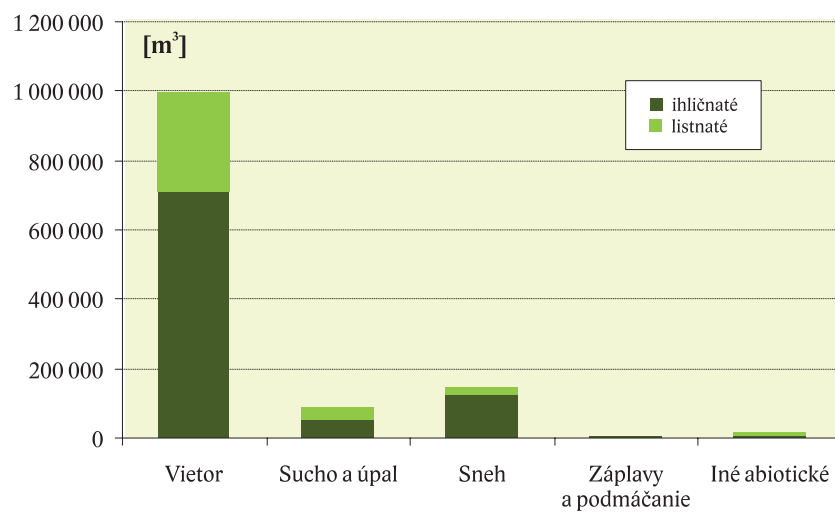
Tabuľka 3. Štruktúra náhodných ťažieb spôsobených abiotickými činiteľmi v roku 2012

Abiotické činitele	Náhodná vykonaná			Náhodná nevykonaná			Náhodná ťažba vykonaná s ponechaním dreva v poraste			NT spolu		
	Ihl.	List.	Spolu	Ihl.	List.	Spolu	Ihl.	List.	Spolu	Ihl.	List.	spolu
Vietor	710 027	284 754	994 781	12 062	1 497	13 559	743	1 279	2 022	722 832	287 530	1 010 362
Sucho a úpal	54 779	34 735	89 514	0	0	0	398	719	1 117	55 177	35 454	90 631
Sneh	127 780	20 124	147 904	1 746	67	1 813	1 859	660	2 519	131 385	20 851	152 236
Záplavy a podmáčanie	4 410	1 380	5 790	0	0	0	0	0	0	4 410	1 380	5 790
Iné abiotické	6 333	6 917	13 250	250	0	250	0	0	0	6 583	6 917	13 500
Spolu	903 329	347 910	1 251 239	14 058	1 564	15 622	3 000	2 658	5 658	920 387	352 132	1 272 519

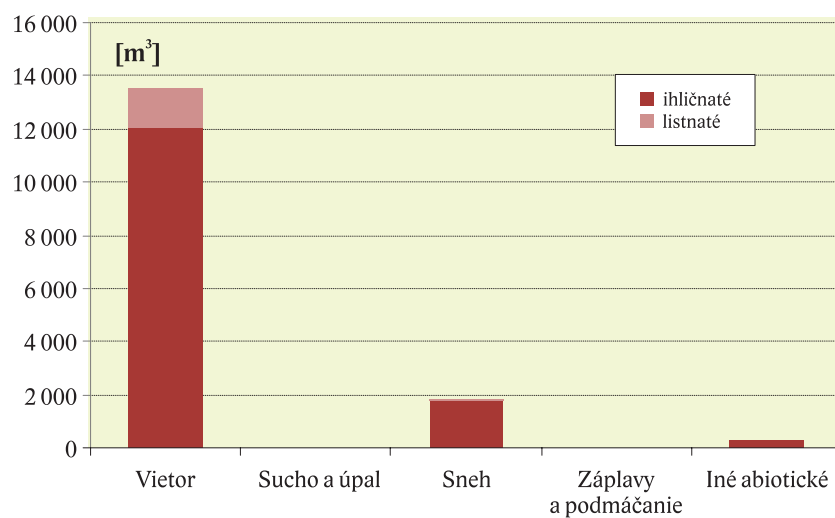


Obrázok 7. Objemy náhodných ťažieb spôsobených abiotickými činiteľmi spolu v roku 2012
(NV – náhodná vykonaná, NN – náhodná nevykonaná, NP – náhodná ťažba vykonaná s ponechaním dreva v poraste)

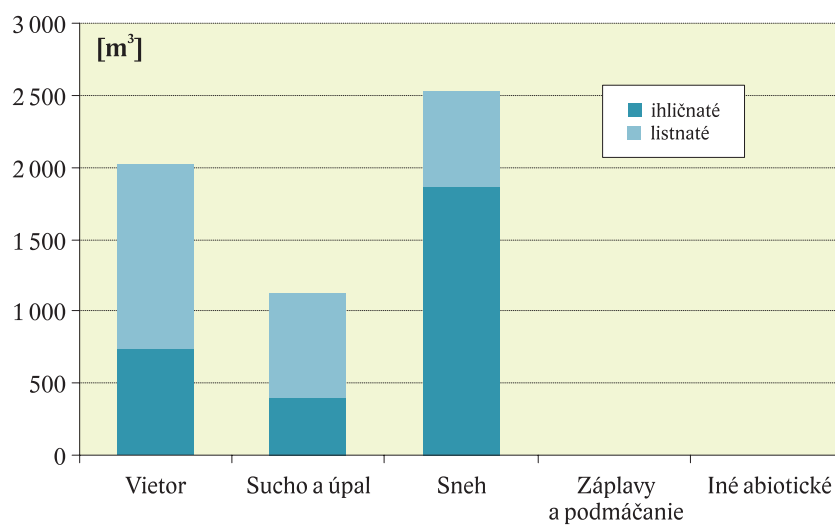
VÝSKYT ŠKODLIVÝCH ČINITELOV V ROKU 2012



Obrázok 8. Objem vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej abiotickými činiteľmi v roku 2012



Obrázok 9. Objem nevykonanej náhodnej ťažby spôsobenej abiotickými činiteľmi v roku 2012



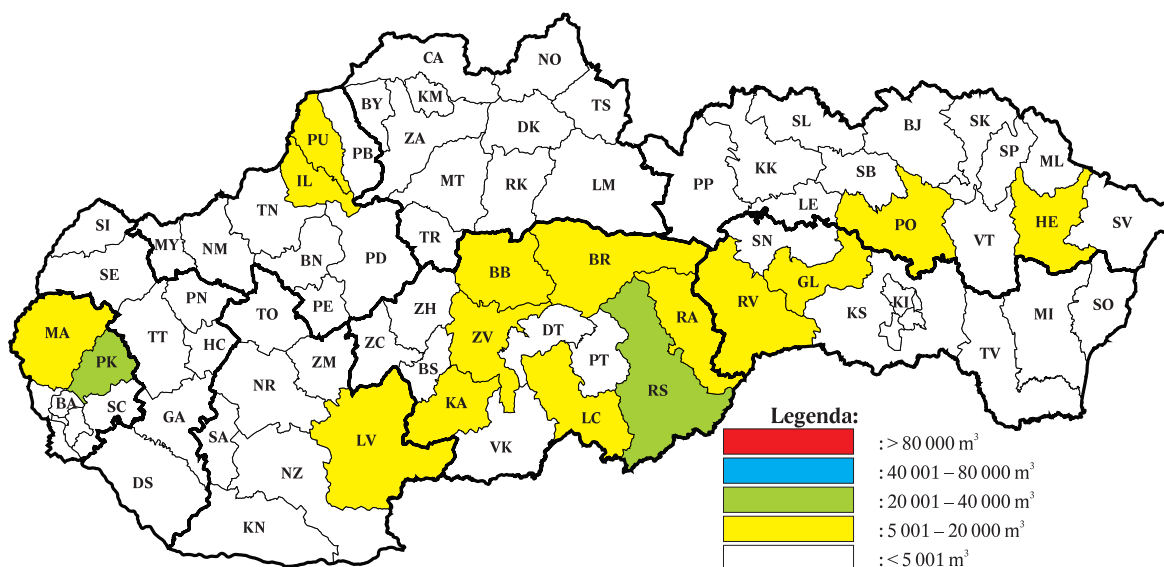
Obrázok 10. Objem vykonanej náhodnej ťažby s ponechaním dreva v poraste spôsobenej abiotickými činiteľmi v roku 2012

Pri priestorovej analýze náhodnej ťažby spôsobenej abiotickými škodlivými činiteľmi počas roka 2012 možno konštatovať najzávažnejší stav v centrálnej a severnej časti Slovenska. Pravdaže toto súvisí hlavne s veternými kalamitami v smrečinách (oblasť Kysúc a Oravy, Vysokých a Nízkych Tatier, Spiš). Pri zohľadnení administratívnych jednotiek sa v roku 2012 realizovala náhodná ťažba spôsobená abiotickými činiteľmi v objeme nad 80 tis. m³ v okresoch Brezno a Poprad. Objem náhodných ťažieb v rozsahu 40 tis. – 80 tis. m³ sa zistil v okresoch Čadca, Námestovo, Liptovský Mikuláš, Kežmarok a Levoča. V prípade listnatej hmoty, realizovaná náhodná ťažba spôsobená abiotickými činiteľmi presahovala objem 20 tis. m³ iba v dvoch okresoch: Pezinok a Rimavská Sobota.

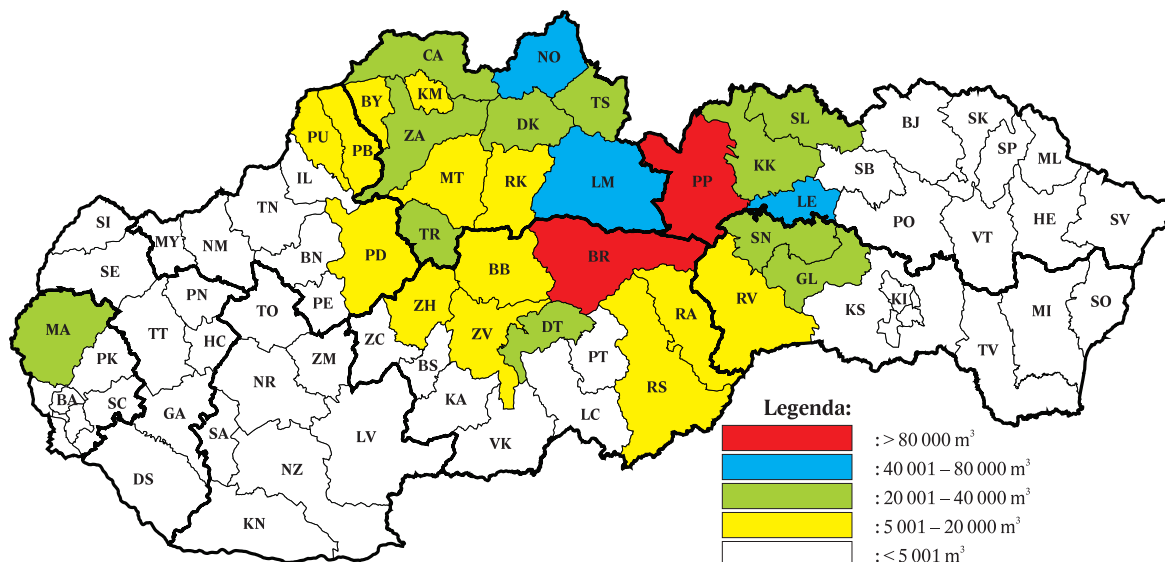
Pri členení územia Slovenska na VÚC bol najväčší objem vykonanej náhodnej ťažby z titulu pôsobenia abiotických činiteľov v Žilinskom (361 tis. m³), Banskobystrickom (309 tis. m³) a Prešovskom (270 tis. m³) kraji. Výrazne najmenší bol v Nitrianskom (21 tis. m³) a Trnavskom (necelých 22 tis. m³) kraji. V prípade takejto analýzy pre listnatú hmotu, najviac sa spracovalo kalamitného dreva v Banskobystrickom kraji (128 tis. m³), kde tvorila takmer 42 % z objemu spracovanej kalamitnej hmoty. V Nitrianskom a Trnavskom kraji prevládala listnatá kalamitná hmota, avšak v oboch prípadoch nešlo o veľké objemy.

Tabuľka 4. Objem vykonanej náhodnej ťažby poškodených abiotickými činiteľmi v roku 2012

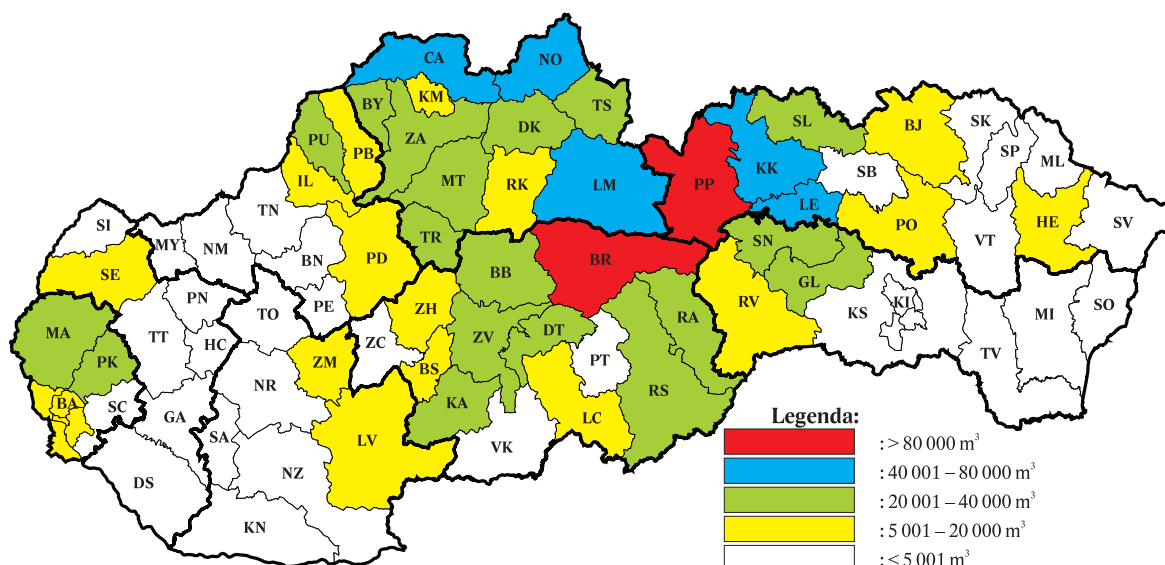
Kraj	Ihličnaté	Listnaté	Spolu
	[m ³]		
Banskobystrický	180 735	128 359	309 094
Bratislavský	26 573	42 621	69 194
Košický	68 969	24 866	93 835
Nitriansky	1 043	19 968	21 011
Prešovský	224 063	46 289	270 352
Trenčiansky	45 666	32 104	77 770
Trnavský	4 812	13 808	18 620
Žilinský	343 335	17 916	361 251



Obrázok 11. Náhodná vykonaná ťažba ihličnatých drevín poškodených abiotickými činiteľmi v roku 2012



Obrázok 12. Náhodná vykonaná ťažba listnatých drevín poškodených abiotickými činiteľmi v roku 2012



Obrázok 13. Náhodná vykonaná ťažba ihličnatých a listnatých drevín poškodených abiotickými činiteľmi v roku 2012